

دستورالعمل اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر شرکت‌های تعاونی اعتبار

مقدمه:

براساس قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۲۲ مجلس شورای اسلامی و باتوجه به اینکه فعالیت شرکت‌های تعاونی اعتبار از مصادیق اشتغال به عملیات بانکی می‌باشد لذا " دستورالعمل اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر شرکت‌های تعاونی اعتبار" به شرح زیر تنظیم گردیده است.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱: در این دستورالعمل اسامی ذیل به جای عبارت مربوطه به کار خواهد رفت:

قانون بخش تعاونی: قانون بخش اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

دستورالعمل: دستورالعمل اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر شرکت‌های تعاونی اعتبار

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

شرکت: شرکت تعاونی اعتبار

عضو: عضو در شرکت تعاونی اعتبار شخصی است حقیقی که واجد شرایط مندرج در قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران و ملتزم به اهداف بخش تعاونی و اساسنامه قانونی آن تعاونی باشد. موافقت اصولی: موافقت‌نامه‌ای که وزارت تعاون پس از دریافت و بررسی درخواست، اساسنامه پیشنهادی، برنامه عملیاتی و سایر مدارک متقاضی و تطبیق با ضوابط بخش تعاون، صادر می‌نماید. مجوز تاسیس: موافقت بانک مرکزی با تاسیس شرکت تعاونی اعتبار پس از طی مراحل پیش‌بینی شده در این دستورالعمل.

مجوز فعالیت: مجوز صادره از سوی بانک مرکزی برای شروع به فعالیت شرکت تعاونی اعتبار.

شرکت تعاونی اعتبار: شرکت‌های موضوع این دستورالعمل شرکت‌هایی هستند که با رعایت قانون بخش تعاونی تشکیل می‌شوند و مطابق با قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی، به ارائه خدمات صرفاً برای اعضاء شرکت مبادرت می‌ورزند.

فصل دوم - شرایط و نحوه تاسیس و فعالیت

تاسیس شرکت و اشتغال به عملیات مربوطه فقط با رعایت این دستورالعمل مجاز است.

الف: شرایط و نحوه تاسیس

ماده ۲- تاسیس شرکت موکول به صدور موافقت اصولی توسط وزارت تعاون و مجوز تاسیس توسط بانک مرکزی است.

تبصره - شرکت‌ها موظف به درج نکات لازم‌الرعايه در اساسنامه خود می‌باشند. این نکات از سوی بانک مرکزی تعیین خواهد شد.

ماده ۳- شرکت‌هایی که پیش از تصویب این دستورالعمل ایجاد شده‌اند، نیازی به اخذ مجوز تاسیس ندارند، لیکن لازم است فعالیت خود را با مفاد این دستورالعمل منطبق کرده و مجوز فعالیت را از بانک مرکزی دریافت نمایند.

ماده ۴ - حداقل مبلغ سرمایه و تعداد عضو شرکت در بدو تاسیس به ترتیب ۲۰۰ میلیون ریال و ۵۰ نفر می‌باشد.

تبصره ۱- بانک مرکزی در صورت لزوم نسبت به تغییر حداقل میزان سرمایه اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲- تغییرات در شرکت باید به گونه‌ای باشد که حداقل اعضاء از میزان تعیین شده کمتر نشود.

ماده ۵- متقاضیان تاسیس شرکت باید به همراه تقاضای خود مدارک و اطلاعات ذیل را به بانک مرکزی ارائه نمایند:

۵-۱- موافقت اصولی وزارت تعاون با تشکیل شرکت.

۵-۲- مبلغ سرمایه شرکت و تعداد اعضاء آن.

۵-۳- اساسنامه پیشنهادی که نکات ذیل نیز در آن ملحوظ شده باشد:

۵-۳-۱- موضوع فعالیت، صرفاً در قالب وظایف مرتبط با تعاونی‌های اعتباری و در چارچوب مفاد این دستورالعمل.

۵-۳-۲- لزوم رعایت مفاد قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی، قانون تجارت، قانون بخش تعاونی، آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل اجرایی مربوط، دستورات بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات ذیربط.

۵-۳-۳- لزوم اخذ موافقت قبلی بانک مرکزی، برای هرگونه تغییر در اساسنامه شرکت.

۵-۳-۴- لزوم دارا بودن حداقل ۳ سال سابقه فعالیت مرتبط و یا تحصیلات دانشگاهی، برای اکثریت اعضاء هیات

مدیره شرکت.

۵-۳-۵- لزوم اخذ تایید قبلی وزارت تعاون برای هرگونه تغییر در ترکیب اعضای هیات مدیره و مدیرعامل شرکت.
۵-۳-۶- تعهد مدیران شرکت مبنی بر توقف بی‌درنگ فعالیت‌های مرتبط با قبول سپرده و اعطاء تسهیلات جدید در صورت کاهش سرمایه شرکت به کمتر از حداقل سرمایه مندرج در ماده ۴ این دستورالعمل.
۵-۴- برنامه عملیاتی شرکت.

۵-۵- فهرست اسامی اعضا در شروع فعالیت و نوع ارتباط آنها با یکدیگر.

ماده ۶- مدیرعامل و اعضای هیات مدیره شرکت نمی‌توانند در بانک‌ها و موسسات اعتباری عهده‌دار سمت مدیرعامل یا عضو هیات مدیره باشند.

ماده ۷- بانک مرکزی پس از دریافت موافقت اصولی وزارت تعاون و در صورت تأیید اساسنامه پیشنهادی، برنامه عملیاتی و احراز سایر شرایط اقدام به صدور مجوز تاسیس می‌نماید.

ماده ۸- مجوز تاسیس صرفاً به منظور انجام امور ثبتی شرکت صادر می‌شود و شروع به فعالیت شرکت منوط به کسب مجوز فعالیت از بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۹: مدت اعتبار مجوز تاسیس صادره از طرف بانک مرکزی حداکثر ۶ ماه از تاریخ صدور است که قابل تمدید می‌باشد.

ماده ۱۰- بانک مرکزی پس از دریافت مدارک ذیل:

- اساسنامه ثبت شده،

- آگهی ثبت در روزنامه رسمی،

- نام و مشخصات، میزان تحصیلات، سابقه فعالیت و سمت‌های قبلی و فعلی اعضای هیات مدیره و مدیرعامل شرکت،

- گواهی عدم سوءپیشینه اعضای هیات مدیره و مدیرعامل شرکت.

و حصول اطمینان از انطباق آنها با مقررات موضوعه، مجوز فعالیت شرکت را صادر می‌نماید.

ماده ۱۱ - شرکت‌هایی که قبل از تصویب این دستورالعمل به ثبت رسیده‌اند موظفند ظرف مدت زمانی که از سوی بانک مرکزی اعلام می‌شود شرایط خود را با مقررات این دستورالعمل تطبیق دهند و نسبت به تحویل مدارک (موافقت وزارت تعاون، آخرین صورت‌های مالی و یادداشت‌های پیوست آن، آخرین تغییرات شرکت مندرج در روزنامه رسمی و....) جهت اخذ مجوز فعالیت اقدام نمایند.

تبصره - بانک مرکزی در صورت لزوم می‌تواند گزارش حسابرس رسمی در مورد صورت‌های شرکت را مطالبه نماید.

ماده ۱۲- شرکت مجاز نیست قبل از اخذ مجوز فعالیت از هر عبارت و عنوانی که به نحوی تحت نظارت بانک مرکزی بودن را تداعی می‌کند، استفاده نماید.

ب - شرایط و نحوه فعالیت

منابع شرکت:

ماده ۱۳- سرمایه شرکت از طریق پرداخت حق عضویت اعضا تامین می‌شود.

ماده ۱۴ - دریافت سپرده با رعایت موارد ذیل مجاز است:

الف: افتتاح حساب سپرده منحصراً برای اعضای شرکت صورت می‌پذیرد.

ب : انواع مختلف سپرده منحصر به موارد احصا شده در قانون عملیات بانکی بدون ربا و مقررات مرتبط با آن می‌باشد.

تبصره - افتتاح حساب سپرده فرض‌الحسنه جاری و حساب‌های مشابه (حساب‌هایی که وجه آنها توسط اشخاص ثالث قابل دریافت باشد) توسط شرکت ممنوع است.

ماده ۱۵ - احتساب ذخایر قانونی و اندوخته‌های احتیاطی براساس مقررات مندرج در ماده ۲۵ قانون بخش تعاونی انجام می‌شود.

ماده ۱۶- نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه گذاری مدت‌دار، در چارچوب مصوبات قانونی توسط هیات مدیره شرکت تعیین می‌شود.

تبصره: نحوه محاسبه سود قطعی سپرده‌های مدت‌دار، براساس دستورالعمل اجرایی این موضوع است که توسط سیستم بانکی کشور اجرا می‌شود.

مصارف شرکت:

ماده ۱۷ - شرکت می‌تواند در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا نسبت به اعطاء تسهیلات صرفاً به اعضا خود اقدام نماید.

ماده ۱۸- مانده وام و تسهیلات اعطایی شرکت در هر زمان نباید از ۱۲ برابر مانده حساب سرمایه، ذخایر قانونی و اندوخته‌های احتیاطی تجاوز نماید.

ماده ۱۹- شرکت موظف است همواره حداقل ۱۰٪ مانده حسابهای سپرده اعضاء نزد خود را به صورت نقد، اوراق مشارکت دولتی، اوراق مشارکت بانک مرکزی، اوراق مشارکت تضمین شده توسط بانک‌ها و سپرده‌گذاری عندالمطالبه نزد بانک‌ها و موسسات اعتباری دارای مجوز فعالیت از بانک مرکزی نگهداری نماید.

ماده ۲۰- حداکثر مجموع مانده تسهیلات اعطایی به هر عضو براساس سیاست‌های متخذه مجمع عمومی و توسط هیات مدیره شرکت تعیین خواهد شد. در هر حال این میزان از پنج درصد مجموع سرمایه، ذخایر قانونی و اندوخته‌های احتیاطی شرکت تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۲۱- نرخ سود تسهیلات و کارمزد در چارچوب مصوبات قانونی توسط هیات مدیره تعیین خواهد شد.

فصل سوم - نظارت

ماده ۲۲ - شرکت موظف است آمار و اطلاعات مورد نیاز بانک مرکزی را به نحوی که آن بانک تعیین می‌کند ارسال نماید.

ماده ۲۳ - بانک مرکزی در هر زمان که تشخیص دهد، بازرسان خود را جهت رسیدگی به حسابها و نحوه فعالیت شرکت اعزام می‌نماید. مدیران شرکت کلیه اسناد، مدارک و دفاتر خود را جهت انجام اینگونه رسیدگیها ارائه نموده و امکان رسیدگی جامع و کافی را برای بازرسان اعزامی از طرف بانک مرکزی فراهم می‌نمایند. شرکت موظف به رعایت قوانین و مقررات ذیربط، مفاد این دستورالعمل، دستورات بانک مرکزی و همچنین ضوابط مندرج در اساسنامه خود می‌باشد.

ماده ۲۴- در صورتیکه گزارش بازرسان بانک مرکزی چه در مراجعه حضوری و یا پس از بررسی سوابق و مطالعه فعالیت‌های شرکت، حاکی از تخلف یا وجود زمینه بروز تخلف باشد، بانک مرکزی از هر یک از روش‌های زیر برای اعمال نظارت استفاده می‌نماید:

الف: ابلاغ موارد تخلف، انجام بازرسی موردی، مذاکره با مسئولان شرکت، اخذ تصمیمات لازم و اجرای فوری اقدامات اصلاحی برای رفع موارد تخلف.

ب: الزام مدیران شرکت به تهیه گزارش درخصوص برنامه زمانی مربوط به چگونگی رفع تخلفات انجام شده و بازگشت به شرایط عادی.

ج: الزام مدیران شرکت به ارائه صورتهای مالی، گزارش حسابرس و بازرس قانونی در مقاطع موردنظر.

د: فراخواندن مدیرعامل و یا اعضاء هیات مدیره شرکت جهت ادای توضیحات درخصوص تخلفات انجام شده.

ه: تذکر کتبی به مدیران شرکت درخصوص تخلفات احراز و دستور رفع موارد تخلف ظرف مدت زمان معین.

و: تعلیق مجوز فعالیت و اعلام به نیروی انتظامی جهت متوقف کردن فعالیت شرکت.

ز: سایر اقدامات نظارتی و قضایی حسب ضرورت.

ماده ۲۵: در صورتیکه تمام یا بخشی از فعالیت یک شرکت یا موسسه بدون مجوز از بانک مرکزی (اعم از انتفاعی یا غیرانتفاعی) مصداق عملیات مربوط به تعاونی‌های اعتبار تشخیص داده شود، بانک مرکزی از طریق نیروی انتظامی اقدامات لازم جهت متوقف نمودن فعالیتهای شرکت یا موسسه را به مورد اجرا خواهد گذاشت.

فصل چهارم: متفرقه

ماده ۲۶: توقف فعالیت و یا انحلال اختیاری شرکت موکول به طی مراحل قانونی و تعیین تکلیف نحوه بازپرداخت انواع سپرده‌های موضوع بند ب ماده ۱۵ این دستورالعمل و اعلام قبلی و مکتوب به بانک مرکزی و کسب موافقت این بانک انجام می‌شود.

ماده ۲۷- ترتیبات انحلال و ورشکستگی شرکت در چارچوب قوانین و مقررات ذیربط به نحوی انجام می‌شودکه پرداخت سپرده‌ها در اولویت قرار گیرد.

ماده ۲۸- صورتهای مالی پایان دوره شرکت عندالزوم توسط حسابرسان رسمی معتمد بانک مرکزی مورد بررسی و اظهارنظر قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۹- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع قوانین، مقررات و ضوابط ذیربط می‌باشد. این دستورالعمل در یک مقدمه، ۲۹ ماده و ۶ تبصره در یک‌هزار و نود و دومین جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۳ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید.